

Uchwała Nr LXXVI/466/2024

Rady Gminy Kondratowice

z dnia 27 marca 2024 roku

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny
dla Gminy Kondratowice na lata 2024 – 2026**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.) oraz art. 179 ust. 2 w związku z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.) **Rada Gminy Kondratowice uchwala, co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Kondratowice na lata 2024 - 2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kondratowice.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Gminy Kondratowice

Marcin Szczurowski

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Jednostki samorządowe zobowiązane są do realizacji celów w nim zawartych oraz do stymulowania i ukierunkowywania działań na rzecz dziecka i rodziny, a w kilkuletniej perspektywie doprowadzenia do stworzenia sprawnie funkcjonującego systemu wsparcia rodziny i dziecka na terenie gminy Kondratowice.

Celem głównym Programu jest wspieranie rodzin w wypełnianiu i przywracaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Biorąc powyższe pod uwagę, przyjęcie uchwały jest zasadne.

**Gminny Program Wspierania Rodziny
dla Gminy Kondratowice**

na lata 2024 – 2026

Kondratowice 2024 r.

I. Wprowadzenie

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026, zwany dalej Programem, powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ilekcją w programie jest mowa o:

1. Ustawie – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.).
2. Gminie – należy rozumieć Gminę Kondratowice.
3. Program – należy rozumieć Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Kondratowice na lata 2024 – 2026

Rodzina stanowi integralną część społeczeństwa, jest jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórką. Rodzina jest pierwszym i bardzo znaczącym środowiskiem wychowawczym dziecka. To ono tutaj nabywa wiedzę o otaczającym je świecie, panujących między ludźmi stosunkach. Uczy się wyrażania swoich uczuć (lęku, obaw, zadowolenia, gniewu) oraz wartościowania co jest dobre, a co złe. Wychowują się w niej kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Tylko “zdrowa” rodzina jest warunkiem wychowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej. Rozpad rodziny związany z niewydolnością wychowawczą, zanikaniem poczucia bezpieczeństwa, narastaniem konfliktów powoduje wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując przy tym siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjająca dla prawidłowego rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny) zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W celu zapewnienia odpowiedniego wsparcia konieczne jest podjęcie działań interdyscyplinarnych, tj.:

- a) diagnoza sytuacji rodziny i jej najbliższego otoczenia,
- b) analiza przyczyn pojawiających się kryzysów oraz monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych ich występowaniem,
- c) rozwijanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych,

- d) podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- e) dążenie do integracji i reintegracji rodziny,
- f) przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej.

Pozostawienie rodzin dysfunkcyjnych bez profesjonalnego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Interdyscyplinarną pomoc rodzinom przeżywającym sytuacje kryzysowe powinny świadczyć lokalne służby i instytucje publiczne, organizacje pozarządowe i inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny. Ich działania powinny się opierać na zasadach wzajemnej współpracy oraz poszanowania godności wszystkich uczestników działań. Realizacja Programu będzie się odbywać za zgodą rodziny oraz jej aktywnym udziałem przy wykorzystaniu jej zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. Rodziny te pozostają w opozycji do właściwości rodziny zdrowej. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny – są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane gdzie nie można wyrażać swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do stopnia przewinienia.

O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy w sytuacji w której:

1. jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu, narkotyków, hazardu,
2. występuje problem wykorzystywania seksualnego, czyli taka w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś w rodzinie,
3. jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,
4. jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna),
5. występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest ważną „instytucją” w systemie wychowawczym i spełnia następujące funkcje:

- a) opiekuńczą (zapewnienie bytu materialnego, zdrowia);
- b) emocjonalną (zaspokojenie potrzeby bliskości kontaktów, serdeczności, kształtowanie cech charakteru i umiejętności współżycia społecznego);
- c) kształcącą (rozwijanie zainteresowań, kształcenie umiejętności i nawyków pracy);
- d) aktywizacji twórczej (rozbudzanie zainteresowań, pobudzanie do samokształcenia i samodoskonalenia się).

Dla prawidłowego rozwoju dziecka nie wystarczy tylko zapewnienie opieki czysto materialnej, należy stworzyć mu poczucie przynależności do kogoś, dać oparcie, a przede wszystkim należy obdarzyć dziecko miłością i zainteresowaniem. Rozwój cywilizacji, ciągły pośpiech, wszechobecne media społecznościowe powodują degradację rodziny i jej najistotniejszych wartości. Obserwuje się zerwanie więzi, nieumiejętność rozmowy i rozwiązywania konfliktów, jak i również traci się umiejętność przeciwstawiania się nawet najmniejszym trudnościom. Dużą rolę odgrywa wszechobecny konsumpcjonizm.

Pracownicy socjalni, jak i również asystent rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kondratowicach w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kondratowicach na rzecz takich rodzin podejmuje następujące działania:

- a) prowadzi pracę socjalną z rodzinami w celu poprawy ich funkcjonowania;
- b) udziela rodzinom przezwyciężającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej wsparcia w postaci asystenta rodziny;
- c) udziela pomocy finansowej;
- d) organizuje dożywianie;
- e) podejmuje działania związane z przeciwdziałaniem dysfunkcjom rodziny i patologiom społecznym;

II. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej

Diagnoza została dokonana w oparciu o dane z Urzędu Gminy Kondratowice oraz dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kondratowicach.

Gminę Kondratowice zamieszkuje 4044 osób. Stan na dzień 31.12.2023 r.

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców Gminy Kondratowice w latach 2022-2023

Wiek	2022	2023
	osoby	osoby
Kobiety		
0-17	315	305
18-59	1102	1111
60 lat i więcej	601	602
Razem	2018	2018
Mężczyźni		
0-17	381	377
18-64	1344	1317
65 lat i więcej	316	332
Razem	2041	2026

Źródło: dane Urząd Gminy w Kondratowicach.

Analizując powyższe dane można zauważyć tendencję malejącą dotyczącą ogólnej liczby mieszkańców naszej gminy. W ogólnej liczbie ludności gminy większość stanowią mężczyźni i jest to szczególnie widoczne w grupie osób w wieku produkcyjnym (2022 r.- 54,95 %, 2023 r.- 54,25%. Społeczeństwo gminy Kondratowice starzeje się, w 2022 r. grupa seniorów stanowiła 22,60 % ogółu mieszkańców, w 2023 r. 23,10%.

Liczba urodzeń w porównywalnych latach była niższa od liczby zgonów. W 2022 roku różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów wyniosła minus 26 osób, a w 2023 roku minus 24 osoby, co świadczy o ujemnym przyroście naturalnym.

Punktem wyjścia do określenia zadań Programu jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kondratowicach.

Dla potrzeb Programu opracowano kartę diagnostyczną, w której zawarto informacje podane w poniższych tabelach.

Tabela nr 2. Ilość osób ubiegających się o pomoc społeczną w zależności od przyczyn udzielania takiej pomocy na poziomie gminy w 2023r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	72	146
Bezdomność	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność	17	75
Bezrobocie	49	111
Niepełnosprawność	48	91
Długotrwała lub ciężka choroba	36	67
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego	19	70
Przemoc	1	3
Alkoholizm	7	12
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	6
Zdarzenia losowe	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Kondratowicach

Analizując powyższą tabelę widać, że na pierwsze miejsce przyczyn ubiegania się o wsparcie z ośrodka pomocy społecznej wysuwają się ubóstwo oraz bezrobocie. Można pokusić się o stwierdzenie, że jest to spowodowane wykluczeniem komunikacyjnym społeczności gminy Kondratowice. Wskazane dysfunkcje takie jak: bezrobocie, alkoholizm, przemoc bardzo często prowadzą do powstania problemu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Bezradność oznacza brak umiejętności sprawowania opieki nad dziećmi, brak kompetencji wychowawczych, nieumiejętność prowadzenia

gospodarstwa domowego. Podejmowanie działań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi jest traktowane przez służby społeczne priorytetowo, gdyż dotyczy to najmłodszych mieszkańców gminy tj. dzieci.

Istotną rolę w pracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kondratowicach odgrywa praca socjalna czyli interdyscyplinarna działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna świadczona jest bez względu na posiadany dochód, prowadzona jest w oparciu o dokonanie przez pracownika socjalnego diagnozy sytuacji w rodzinie.

W 2023 r. z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych korzystało 19 rodziny, które liczyły łącznie 70 osób. Zadania ujęte w niniejszym Programie będą miały na celu zminimalizowanie powyższych zjawisk.

Jednym z najistotniejszych czynników warunkujących właściwe funkcjonowanie dziecka w środowisku społecznym jest zdolność rodziców do prawidłowego reagowania w sytuacjach wychowawczych, uwzględniająca potrzeby dziecka przy wykorzystaniu wiedzy i w oparciu o system wartości i norm. Niezbędna jest świadomość celów wychowania i umiejętność działania wychowawczego. Znaczenie i rola rodziny w całości kształcie rozwoju dziecka jest ogromna, zaś umiejętności wychowawcze rodziców mają kluczowe znaczenie. Każde dziecko wymaga komunikowania uczuć oraz udzielania wsparcia stosownego do wieku i potrzeb indywidualnych. Prawidłową postawę rodzicielską cechuje akceptacja dziecka, współdziałanie z dzieckiem oraz uznanie praw dziecka.

Rodziców, których negatywne wzorce zachowania w sposób stały i dominujący wpływają na życie dziecka, cechują postawy rodzicielskie negatywne tj.: postawa odrzucająca, postawa unikająca, postawa nadmiernie wymagająca, postawa nadmiernie chroniąca.

Udzielanie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy do zadań obowiązkowych gminy. Na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych działania podejmuje asystent rodziny. Na dzień 31.12.2023 r. tut. ośrodek zatrudnił 1 asystenta rodziny w ramach umowy zlecenia. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15-tu. Na uwagę zasługuje fakt, że wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wskazać należy, że wśród rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny, zdarzają się również takie, gdzie negatywna postawa rodziców, brak chęci współpracy z asystentem oraz brak motywacji do podejmowania działań w celu poprawy sytuacji w rodzinie, uniemożliwiają realizację planu pomocy. Brak współpracy ze strony rodziców stanowi jedną z przesłanek zakończenia pracy asystenta w rodzinie.

Tabela nr 3. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2022 – 2023.

	2022	2023
Liczba zatrudnionych asystentów stan na 31 grudnia	1	1
Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny	5	6

Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	12	14
Liczba rodzin zobowiązanych do współpracy z asystentem rodziny postanowieniem Sądu Rodzinnego	3	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Kondratowicach

Nadrzędnym celem pracy asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności. Na pracę z rodziną składa się ocena jej sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno – socjalnym, opiekuńczo – wychowawczym i społecznym. W tym celu asystent rodziny wspólnie z członkami rodziny opracowuje plan pracy, który jest następnie realizowany. Z planem pracy zapoznaje się także pracownik socjalny. Na uwagę zasługuje fakt, że do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Są to rodziny które borykają się z wieloma problemami, a ich trudna sytuacja jest wynikiem kilkuletnich a nawet kilkunastoletnich zaniedbań czy też zaniechań. Asystent rodziny:

- prowadzi treningi w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym planowanie budżetu domowego, trening przygotowywania posiłków,
- towarzyszy klientom podczas załatwiania spraw urzędowych,
- monitoruje stan zdrowia dzieci, realizacja szczepień i badań, towarzyszą rodzicom podczas wizyt z dziećmi u lekarza,
- monitoruje sytuację przedszkolną i szkolną dzieci oraz ich postępy w nauce,
- modeluje sposoby spędzania czasu wolnego rodziców z dziećmi,
- wspiera kobiety w ciąży - pomoc w przygotowaniu się na urodzenie dziecka, edukacja rodziców w zakresie pielęgnacji noworodków i małych dzieci,
- motywuje osoby zmagające się z uzależnieniem do podjęcia terapii,
- współpracuje z instytucjami odpowiedzialnymi za pieczę zastępczą, motywują rodziców biologicznych do nawiązania kontaktu z tymi jednostkami,
- opiniuje możliwości powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych,
- motywuje do uczestnictwa w zajęciach podnoszących kompetencje opiekuńczo – wychowawcze rodziców,
- uczestniczy w rozprawach sądowych, piszą sprawozdania do sądu o podjętych działaniach i osiągniętych efektach w przypadku sądowego zobligowania rodziców do podjęcia współpracy z asystentem rodziny.

Jednym z przejawów dysfunkcyjności systemu rodzinnego jest występowanie przemocy. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ze strony rodziców w bardzo negatywny sposób wpływa na kształtowanie się osobowości człowieka. W życiu dorosłym krzywdzonego dziecka mogą wystąpić próby samobójcze, depresje, zaburzenia osobowości, większa skłonność sięgania po alkohol, narkotyki. Ponadto osoby doświadczające przemocy w dzieciństwie, jako osoby dorosłe często powielają przemocowe zachowania rodziców wobec swoich dzieci. Rodziny dotknięte przemocą otrzymują pomoc i wsparcie w ramach prac grup diagnostyczno – pomocowych **Zespołu Interdyscyplinarnego w Kondratowicach**.

Tabela 4. Działania podejmowane w ramach prowadzonej procedury Niebieskiej Karty w latach 2022 – 2023

Wyszczególnienie	2022	2023
Liczba NK A	8	19
w tym, liczba NK A założonych dla dzieci	2	4
Liczba NK C	7	11
Liczba MK D	2	8
Wniosek do sądu o wgląd w sytuację rodziny	4	2
Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	3	1
Liczba odebranych dzieci na podst. Art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	0	2
Zakończenie procedury NK A – ustanie przemocy	3	33
Liczba osób umieszczonych w Specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w w Kondratowicach

Powyższe dane wykazały, że liczba wszczętych w 2023 roku NK A jest większa od liczby wszczętych NK A w 2022 roku, co może świadczyć o wzroście wiedzy oraz poziomu świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Ma to szczególne znaczenie w odniesieniu do sytuacji osób najslabszych i najbardziej zależnych, czyli małoletnich dotkniętych występowaniem przemocy w rodzinie.

Zdarzają się sytuacje, że pomimo szeroko rozumianej pracy socjalnej świadczonej na rzecz rodziny zachodzi konieczność umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Konwencja o prawach dziecka ratyfikowana przez Polskę w 1991 roku stanowi, że „Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub, gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Taka opieka może oznaczać adopcję, polegać na umieszczeniu w rodzinie zastępczej lub, gdy jest to niezbędne w odpowiedniej instytucji”. Powyższe prawo zapisane jest również w najwyższej rangi akcie normatywnym jakim jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, w której w art. 72 ust 2 zawarto „dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych”.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, że w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej.

Pieczka zastępcza może być sprawowana w formie:

1. rodzinnej
2. instytucjonalnej.

Przez rodzinną pieczę zastępczą rozumie się rodziny zastępcze (spokrewnione, niezawodowe, zawodowe) oraz rodzinne domy dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza to: placówki opiekuńczo – wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Tabela nr 5. Liczba dzieci z terenu gminy Kondratowice umieszczonych w pieczy zastępczej.

	2022	2023
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej	0	1
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	5	7
Liczba dzieci, która z placówek powróciła do rodziny biologicznej	0	0
Liczba dzieci, która z rodziny zastępczej powróciła do rodziny biologicznej	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Kondratowicach

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem dziecka w szeroko rozumianej pieczy zastępczej. Wydatki kształtują się na poziomie 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej wydatków na opiekę i wychowanie dziecka.

Tabela nr 6. Zestawienie kosztów

2022	2023
Wysokość wydatków	Wysokość wydatków
13 261,30 zł.	30 090,74 zł.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Kondratowicach

Z powyższych analiz wynika, że problem związany z zagrożeniem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej na terenie funkcjonowania tutaj ośrodka jest widoczny. Dlatego tak bardzo istotne jest podjęcie stosownych rozwiązań, które będzie miało na celu zapobieganie rozszerzaniu się problemu jak również jego systematycznemu niwelowaniu. Udzielenie pomocy nie powinno ograniczać się tylko do sytuacji kryzysowych. Należy podejmować działania o charakterze prewencyjnym, profilaktycznym. Głównym zadaniem i istotą działań pomocowych powinno być przeciwdziałanie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Należy pamiętać, że rodzina jest podstawową komórką, w której powinien odbywać się naturalny proces kształtowania się osobowości wszystkich członków rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci. Należy dać im szansę na wzrastanie i uczenie się prawidłowych relacji rodzinnych i szczęśliwe dzieciństwo.

III. Analiza SWOT – wsparcie rodziny

Opracowana diagnoza, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze wsparcia rodziny umożliwiły sporządzenie analizy SWOT (ang. Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia), która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu wsparcia rodziny w Gminie Kondratowice.

1. Mocne strony:

- a. znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- b. zatrudnienie asystenta rodziny;
- c. dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi;
- d. poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;
- e. liczne oddziaływania profilaktyczne prowadzone w placówkach oświatowych zlokalizowanych na terenie gminy Kondratowice;
- f. działalność Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- g. obowiązujące strategie, programy, akty prawne.

2. Słabe strony:

- a. bezradność i niskie kwalifikacje opiekuńczo – wychowawcze rodziców;
- b. niski poziom świadomego rodzicielstwa;
- c. brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetów;
- d. wzrost liczby zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży;
- e. ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej;
- f. niewystarczający zasób lekarzy psychiatrów dziecięcych;
- g. utrudniony dojazd do poszczególnych miejscowości zarówno na terenie gminy jak i poza nią;
- h. niekorzystne prognozy demograficzne.

3. Szanse:

- a. wzrost świadomości i wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej przez rodziców;
- b. wzrost umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia;
- c. aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych;
- d. możliwość pozyskania środków zewnętrznych na realizację zadań;
- e. dalszy rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami;
- f. możliwość podnoszenia kwalifikacji przez pracowników GOPS w Kondratowicach;
- g. rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym;

4. Zagrożenia:

- a. zanik więzi i tradycji rodzinnych;
- b. rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę);
- c. zaniedbania emocjonalne dziecka;
- d. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin;
- e. obniżanie się aspiracji życiowych;
- f. brak zainteresowania rodziców sposobem spędzania czasu wolnego przez dziecko;
- g. nasilenie negatywnych zjawisk: alkohol, narkotyki i inne środki odurzające;

- h. negatywne wzorce zachowań społecznych;
- i. wzrost agresji wśród dzieci i młodzieży;
- j. wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży;
- k. rosnące zapotrzebowanie na udzielania wsparcia osobom starszym (zjawisko starzenia się społeczeństwa) i niepełnosprawnym;
- l. wypalenie zawodowe pracowników.

IV. Cel główny Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026

„Wspieranie rodzin w wypełnianiu i przywracaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych”.

V. Cele szczegółowe

1. Wspieranie rodziców/opiekunów w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
2. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin doświadczających trudności opiekuńczo – wychowawczych.
3. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny.
4. Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych.

VI. Harmonogram realizacji Gminnego Programu wspierania rodziny na lata 2024 – 2026

Lp	Działanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki
1.	Kierowanie asystenta rodziny do pracy z rodzinami, przygotowanie planu pracy, realizacja zadań	GOPS- asystent rodziny, pracownicy socjalni	2024-2026	-liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny -liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny -liczba rodzin, które zrezygnowały ze wsparcia asystenta rodziny -liczba rodzin, w których zakończono współpracę z uwagi na realizację planu pracy i osiągnięcie

				zamierzonego celu - liczba planów pracy skoordynowanych z planem pomocy dziecku
				umieszczonemu w pieczy zastępczej
2.	Pomoc w organizowaniu ruchów samopomocowych, organizowanie grup wsparcia dla rodzin borykających się z różnorodnymi problemami	GOPS Organizacje pozarządowe	2024-2026	-liczba utworzonych grup wsparcia -liczba osób biorących udział w spotkaniach grup wsparcia
3.	Utworzenie, prowadzenie, finansowanie Socjoterapeutycznej Świetlicy Środowiskowej Pozyskiwanie środków na realizację zadań	Gmina Kondratowice GOPS	2024-2026	-liczba dzieci korzystających ze wsparcia świetlicy -liczba wychowawców -liczba specjalistów -liczba dzieci korzystających ze wsparcia specjalistów -liczba rodziców korzystających ze wsparcia specjalistów
4.	Praca socjalna prowadzona z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo – wychowawcze	GOPS	2024-2026	-liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi objęta pracą socjalną
5.	Wspieranie rodzicielstwa – realizacja programu dla rodzin wielodzietnych (Karta Dużej Rodziny)	Gmina Kondratowice GOPS	2024-2026	-liczba rodzin/osób które otrzymały Kartę Dużej Rodziny
6.	Rozwój oferty ogólnodostępnych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzież	Placówki oświatowe GOK Gminna Biblioteka Publiczna	2024-2026	-rodzaj zajęć -liczba dzieci i młodzieży biorącej udział w zajęciach
7.	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej	GOPS- pracownicy socjalni kuratorzy	2024-2026	-liczba rodzin objętych monitoringiem pracownika socjalnego
8.	Monitorowanie sytuacji dziecka	GOPS-	2024-2026	-liczba rodzin

	i rodziny po zakończeniu pracy z asystentem rodzin	asystent rodziny		pozostających w monitoringu po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny
9.	Współpraca z Sądami i ich organami pomocniczymi oraz innymi instytucjami w zakresie oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinie dysfunkcyjnej lub umieszczonego w pieczy zastępczej	Sąd Rejonowy w Strzelinie Kuratorzy zawodowi i społeczni GOPS PCPR w Strzelinie Placówki oświatowe	2024-2026	-liczba rodzin sądowo zobowiązanych do współpracy z asystentem rodziny -liczba posiedzeń zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, w których udział wziął pracownik socjalny, asystent rodziny -liczba spraw sądowych, w których udział wziął pracownik socjalny, asystent rodziny
10.	Zagwarantowanie osobom świadczącym wsparcie na rzecz rodzin warunków umożliwiających podnoszenie swoich kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach oraz samokształceniach	GOPS DOPS PCPR w Strzelinie	2024-2026	-liczba szkoleń -liczba osób biorących udział w szkoleniach -liczba osób podnoszących swoje kompetencje zawodowe

Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin doświadczających trudności opiekuńczo – wychowawczych

Lp	Działanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki
1.	Organizowanie specjalistycznego poradnictwa m.in. psychologicznego, pedagogicznego, prawnego na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -	Środowiskowa świetlica socjoterapeutyczna, Stowarzyszenie „Przyjazna szkoła	2024-2026	-liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistów -liczba dzieci

	wychowawczych	w Żelowicach, Punkt poradnictwa		korzystających ze wsparcia specjalistów w świetlicy środowiskowej
				-liczba rodzin objętych wsparciem psychologa, pedagoga w ich miejscu zamieszkania
2.	Objęcie wsparciem rodzin dotkniętych przemocą, problemem alkoholowym. Wskazanie tym rodzinom dróg wyjścia z trudnej sytuacji poprzez udział w terapii odwykowej, terapii dla sprawców przemocy, terapii dla osób doznających przemocy, możliwość podjęcia działań w ramach procedury NK	GOPS Zespół Interdyscyplinarny Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych PCPR w Strzelinie	2024 - 2026	-liczba NK A -liczba procedur zakończonych -liczba sprawców przemocy biorących udział w programach korekcyjno – edukacyjnych, psychologiczno – terapeutycznych
3.	Opracowywanie i wdrażanie projektów i programów profilaktyczno – edukacyjnych dla rodziców i dzieci	Placówki oświatowe Organizacje pozarządowe GKRPA Środowiskowa świetlica socjoterapeutyczna,	2024-2026	-liczba realizowanych Projektów i programów -liczba rodziców biorących udział w projektach i programach -liczba dzieci biorących udział w projektach i programach
4.	Kierowanie dzieci na obozy i kolonie (pracownicy socjalni przeprowadzą rekrutację na kolonie i obozy organizowane przez Kuratorium)	Kuratorium Oświaty we Wrocławiu	2024-2026	-liczba dzieci uczestniczących w koloniach, obozach
5.	Podjęcie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia	GOPS – pracownicy socjalni	2024-2026	-liczba interwencji podjętych przez pracowników

	dziecka	Policja		socjalnych - liczba dzieci zabezpieczonych przez pracowników socjalnych -liczba interwencji podjęta przez policjantów po godzinach pracy GOPS -liczba dzieci zabezpieczonych przez policjantów
6.	Dążenie do reintegracji rodziny poprzez pracę z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny	GOPS Asystent rodziny PCPR w Strzelinie kuratorzy zawodowi i społeczni	2024-2026	-liczba rodzin biologicznych współpracujących z asystentem rodziny -liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej
7.	Współfinansowanie na zasadach zawartych w ustawie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	Gmina Kondratowice GOPS	2024-2026	-liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za które gmina jest zobowiązana do partycypowania w kosztach -kwota poniesionych wydatków

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny

Lp	Działanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki
1.	Wsparcie rodzin posiadających trudną sytuację finansową z systemu zabezpieczenia socjalnego (np. stypendia szkolne, dodatki mieszkaniowe, pomoc przyznawana na	Gmina Kondratowice GOPS	2024-2026	-liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego -liczba rodzin korzystających

	podstawie ustawy o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych)			z pomocy finansowej przyznawanej na podstawie ustawy o pomocy społecznej i świadczeniach rodzinnych -liczba dzieci korzystających ze stypendium
2.	Pomoc w formie dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach	GOPS	2024-2026	- liczba dzieci i młodzieży korzystających z pomocy w formie gorącego posiłku w szkole
3.	Przystępowanie do rządowych, unijnych programów	Gmina Kondratowice Wójt Gminy GOPS Ministerstwo Rodziny, pracy i polityki społecznej	2024-2026	-liczba programów -kwota pozyskanych dofinansowań
4.	Zapewnienie środków na realizację zadania dotyczącego wspierania rodziny na terenie Gminy Kondratowice	Gmina Kondratowice GOPS	2024-2026	-coroczne opracowywanie Projektu Budżetu na realizację zadań

Wspieranie kobiet w ciąży ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych

Lp	Działanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki
1.	Przydzielenie asystenta rodzinie zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem"	GOPS	2024-2026	-liczba rodzin objętych wsparciem asystenta ("Za życiem") -liczba dzieci w tych rodzinach -liczba dzieci z niepełnosprawnością w tych rodzinach

2.	Zapewnienie innych form wsparcia dla rodzin	GOPS	2024-2026	-liczba rodzin korzystających z poradnictwa psychologicznego, prawnego
				-liczba rodzin korzystających ze skoordynowanych działań w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin
3.	Objęcie wsparciem materialnym rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością	GOPS	2024-2026	-ilość rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia w wysokości 4.000zł

VII. Źródła finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024 -2026 mogą być środki finansowe pochodzące:

- z budżetu gminy,
- z budżetu państwa,
- ze środków unijnych.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

VIII. Beneficjenci Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 z terenu gminy Kondratowice

- ✓ Rodziny z terenu gminy Kondratowice ze szczególnym uwzględnieniem rodzin niewydolnych wychowawczo, rodzin dotkniętych przemocą, problemem alkoholowym jak i również rodzin, w których wychowuje się dziecko, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.
- ✓ Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym.

IX. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodzin na terenie gminy

Na terenie Gminy funkcjonują:

- Urząd Gminy w Kondratowicach
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kondratowicach
- Szkoła Podstawowa w Prusach
- Stowarzyszenie „Przyjazna Szkoła w Żelowicach”
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej
- Samodzielny Niepubliczny Zakład Opieki Medycznej w Prusach
- Parafialny Zespół CARITAS przy rzymskokatolickiej parafii pw. Św. Wawrzyńca w Prusach.

Działania na rzecz wsparcia rodzin z dziećmi powinny mieć charakter zarówno finansowy jak i niefinansowy i być oparte między innymi na działaniach specjalistów, w tym asystentów rodziny, pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów, terapeutów i innych specjalistów, z którymi zostanie nawiązana współpraca. Współpraca instytucji oraz organizacji pozarządowych, działających w obszarze wspierania rodzin i dzieci, pozwoli wykorzystać w pełni potencjał gminy na rzecz pomocy rodzinom mającym trudności opiekuńczo – wychowawcze. Istotnym elementem prowadzonych działań jest również stałe podnoszenie kompetencji specjalistów.

X. Realizatorzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026

Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kondratowicach przy współpracy:

- Asystentów rodzin
- Pracowników socjalnych
- Zespołu Interdyscyplinarnego
- Policji
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelinie
- Sędziów i Kuratorów Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego w Strzelinie
- Organizacji pozarządowych
- Placówek oświatowych, kulturalnych i służby zdrowia

W realizacji swoich działań w/w podmioty powinny kierować się dobrem rodziny, a jej wspieranie traktować jako priorytet.

Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny należy do zadań własnych gminy, a tym samym zobowiązuje jednostki samorządowe do realizacji celów w nim zawartych oraz do stymulowania i ukierunkowywania działań na rzecz dziecka i rodziny.

XI. Monitoring Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026

Monitoring Programu pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji, planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas realizowanych.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Kondratowice na lata 2021 – 2023 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, a w szczególności życia dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinom w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości do samodzielnego zmierzenia się z występującymi problemami.

Ocena realizacji Programu będzie dokonywana każdego roku w terminie do 31 marca przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kondratowicach.